

Riktlinjer för fortsatt arbete

- Av energihushållningsskäl bör energianvändningen minska vilket innebär att energisnåla ljuskällor bör användas och överdimensionerade ljuskällor bytas ut, där det anses lämpligt kan ytor släckas helt.
- Skillnaden mellan mörkt och ljust skall avvägas så att man erhåller en positiv stadsbild utan att kravet på trygghet och säkerhet eftersätts.
- Stadens parker, gator och torg skall belysas så att rummets uppbyggnad och riktningar framträder.
- Gaturummets skala och armaturens skala skall överensstämma med varandra.
- På ytor där människor rör sig skall ljusets färgtemperatur vara sådan att anletsdrag m m upplevs naturliga.
- På trafikytor inklusive cykel- och gångtrafik skall behovet av belysning ses över utifrån trafiksäkerhet och trygghet.
- Färdvägens omgivningar skall framträda liksom korsande stråk.
- Fastighetsägarna ska uppmuntras att göra mörka stadsrum vackra och tryggare med fasadbelysningar som komplement till gatubelysningen.

4.3 STADENS GOLV

4.3.1 Val av material

Faktorer som påverkar val av markbeläggning är bl a funktion, estetik, kulturmiljö, tillgänglighet, och trafiktekniska aspekter.

Funktion

Stadens golv har många olika funktioner vilket påverkar val av markbeläggning. En gata som ska vara trafikerad med bilar och enstaka lastbilar kräver en viss bredd och måste klara tillfälliga belastningar av tyngre trafik. Ett öppet torg ska kunna samla mycket människor och samtidigt vara en vacker yta. I parken ska det finnas olika platser som inbjuder till att sitta, spela boll, flanera, leka, cykla etc.

Estetik

Markbeläggningen har betydelse för upplevelsen av gaturummet och platsen. Ögats känslighet för detaljer och tecken på omsorg påverkar intrycket av markbeläggningen. Bra anslutningar av gatsten mot fasader, brunns-

En typisk kombination av smågatsten, betongplattor och storgatsten för gator i Lunds stadskärna. (Winstrupsgatan)

lock, stolpar m m ger ett gediget och vackert stadsrum. Naturmaterial är ofta lättare att placera i olika miljöer utan att det drar till sig uppmärksamhet. Färgade material kräver mer från sin omgivning för att smälta in och kan i äldre bebyggelsemiljöer upplevas som att de flyter ovanpå.

Kulturmiljö

Den traditionella gatubeläggningen i Lunds stadskärna är natursten. De äldre beläggningarna består av fältsten som återfinns på Sigrïdsgatorna och delar av Västergatan. Från och med 1880-talet började storgatsten utnyttjas, till en början kompletterade med fältsten. Storgatsten finns kvar på några få gator, t ex Hospitalsgatan och Hjortgatan. 1862 kom det krav på att trottoarer skulle anordnas och förses med huggna kantstenar. Den äldre typen av breda kanthällar finns bevarade t ex längs kvarteret Svartbörders nordsida och har ett kulturhistoriskt värde. Smågatstenen som dominerar i Lund innanför vallarna har sitt ursprung från 1920- och 1930-talens gatuumläggningar. Det är därmed en relativt ung beläggning men passar väl in i Lunds historiska miljöer. Genom sin nära anknytning till den omgivande bebyggelsen har även beläggningen på Knut den stores torg ett kulturhistoriskt värde.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Smågatsten och storgatsten är tungt att köra på, för den som färdas med rullstol eller rullator. Släta material som betongplattor underlättar framkomligheten. Den sammanlagda bredden på ytor med betongplattor är av betydelse, vilket är svårt att uppnå på flera av stadskärnans trånga gator. Avfasning mellan trottoar och övergångsställe är en förutsättning för att personer i rullstol eller med rollator ska kunna komma fram.

Trafiktekniska aspekter

I gaturum är det av stor betydelse att olika trafikzoner framträder tydligt med hänsyn till trafiksäkerhet och för trygghetskänslan. Olika markbeläggningar kan visa övergången mellan gångbana, cykelbana och körbana. Även övergångsställen skall tydligt framträda i färg och beläggning.

4.3.2

Exempel på Stadens golv

Trottoarer

I Lunds centrala delar består trottoaren till största delen av cementplattor och smågatsten, ju bredare trottoar desto större andel cementplattor. Närmast körbanan markerar oftast smågatsten trottoarens slut och övergången till kantsten. Exempel på äldre beläggning av trottoaren är kvadratisk granitsten, liten mörk smågatsten på t ex Magle lilla Kyrkogata, granithällar eller storgatsten.

På Sandgatan förekommer räfflade klinkerplattor. Riktigt små gator med en äldre låg bebyggelse har smågatsten eller storgatsten över både trottoar och körbana. Utanför stadskärnan består trottoaren oftast av asfalt, cementplattor eller mindre betongsten.

Körbanor

I Lunds centrala delar är det till stora delar smågatsten i körbanan, asfalt förekommer på t ex Stora Södergatan och Bankgatan. I övriga delar av staden är det till stora delar asfalt. I Lund prioriteras cyklister och för att höja säkerheten utformas särskilda upphöjningar i korsningspunkter mellan gång- och cykelstråk och gata. Upphöjningen består av röd betongsten för cykelbanan och grå betongsten för gångbanan.

Torg

Smågatsten dominerar på torgen i stadskärnan, breda granithällar används som avgränsning mot cykelstråk och visar riktningar. Torgen i stadsdelarna varierar mellan betongplattor, marktegel, smågatsten och asfalt.

Parker

Huvudcykelstråk i parker består i huvudsak av asfalt men även grus förekommer. I de äldre parkerna dominerar grus och i de yngre från 1960-talet dominerar asfalt på parkvägarna. Det är ur en kulturhistorisk synvinkel viktigt att värna om grusgångarna som finns i de äldre parkerna, t ex Tunaparken. Vid utbyggnad av parkmark är det värdefullt att även planera för grusgångar eftersom det ger en helt annan upplevelse än att promenera på asfalt.

Gräsytorerna i staden fyller många viktiga funktioner. De tar exempelvis hand om regnvatten, är en förutsättning för växter och djur i staden och är viktiga lek-, vilo- och picnicplatser.

Riktlinjer för fortsatt arbete

- Markbeläggningen skall väljas så att staden är tillgänglig och användbar för alla.
- Där en tidsepok präglar såväl bebyggelsemiljö som gaturummets gestaltning anpassas markbeläggningen till denna tidsepok. I övriga fall är den estetiska bedömningen vägledande.
- I stadskärnan skall markbeläggningen bestå av natursten, företrädesvis av smågatsten i kombination med grå cementplattor.
- Äldre markbeläggningar som t ex fältsten, granithällar på trottoaren, storgatsten skall bevaras.
- Cykelstråken skall tydligt framträda för att ge god trafiksäkerhet och god orienterbarhet.